

D O D A T E K

D O G A Z E T Y

K U R Y E R A L I T E W S K I E G O N° 1.

Wilno dnia 2 Stycznia v. s. 1829 roku.

Opinia Rady Państwa.

Rada Państwa na połączonych Departamentach Praw i Ekonomii Państwa, oraz na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Rządzącego Senatu o wyjaśnieniu myśli ustaw, względem nabywania przez poddanych obywatelskich wolności, i zważywszy:

a) Że ustawy, 20 listopada 1810 i 6 września 1821 roku, odnosząc się do jednego i tegoż przedmiotu, oraz zawierając w sobie rozwiązanie zdarzeń jednego rodzaju, powinny być, przy zachodzących kwestyach, porównywane i stosowane do nich łącznie;

b) Że te ustawy, ochraniając prawa ludzi poddanych na wolność, których oni nabyli z rozporządzenia Rządu, karzą jednakowoż przestępstwo, i nie mogą być zachętą do jakiego wykretu lub zabrania własności obywatela; nakoniec

c) Że moc 17 §fu Manifestu, 20 czerwca 1815 roku, rozciągając się powinna do tych jedynie przypadków, w których dowiedziona będzie sprawiedliwość donosu, w których obywatel przekonany zostanie o umyślne opuszczenie przy zapisywaniu swych poddanych do skazek rewizyjnych, i w których donosiciel, ani w tém zdarzeniu uczestnikiem, ani o żadną inną winę przekonany nie będzie.

Przez opinią postanowiła: Ustawy 20 listopada 1810 i 6 września 1821 roku, postanowione na rozwiązanie zdarzeń nabycia przez ludzi poddanych wolności, równie jak i postanowienie w 17 § Manifestu 20 czerwca 1815 objęte, wyjaśnić na czas przyszły w sposób następujący:

1) Jeżeli człowiek poddany, otrzymawszy wolność przez testament albo kartę uwolnienia od obywatela, zapisze się do kupców, mieszczan, lub cechu, albo też przejdzie do innego stanu wolnego, wedle prawideł przepisanych prawami; wtedy, chociażby akt, przez który nadana mu wolność, był w późniejszym czasie unieważniony lub skasowany wyrokiem sądowym, człowieka tego do stanu poddaństwa nie powracać, ani żadnego na nim poszukiwania nie czynić, i zostawić go w stanie wolnym, dla wynagrodzenia zaś obywatela, do którego takowy człowiek wedle wyroku sądowego, należeć był powinien, wydawać, na mocy N a y w y ż e y zatwierdzoney dnia 16 listopada 1827 roku Opinii Rady Państwa, ze skarbu po czterysta rubli za każdą rewizyjną płci męskiej duszę, a płci żeńskiej, zgodnie z Ukazem 30 lip-

ca 1823 roku, po dwieście rubli za duszę rewizyjną.

2) Jeżeli człowiek poddany, otrzymawszy od obywatela na powyższej podstawie wolność, nie obrał jeszcze żadnego rodzaju życia, i do żadnego stanu wolnego, porządkiem prawnym, niepoliczony; a tymczasem akt, przez który wyszedł on z poddaństwa, został wyrokiem sądu unieważniony i skasowany, takowego, jako takiego, który prawa wolności istotnie jeszcze nie używał, powrócić do stanu poddaństwa i oddawać, do kogo, wedle wyroku sądu, należeć będzie.

3) Jeżeli człowiek poddany sam sobie zrobi kartę uwolnienia lub inny jaki dokument, nadający mu prawo przejścia do innego rodzaju życia, albo przyczynił się do zrobienia go, a, w późniejszym czasie, fałszerstwo to odkryje się, i on po rozpatrzeniu, podpadać będzie powróceniu obywatelowi; wtedy, chociażby na mocy tego aktu sfałszowanego zapisał się do kupców, mieszczan lub innego stanu, (i w ogólności do jakiegobądź stanu, wyprowadzającego ludzi z poddaństwa), takiego, nie powracając do stanu pierwotnego, na ukaranie za fałszerstwo, oddać w rekruty, jeśli zdatny; jeśli by zaś okazał się niezdatnym do służby, odesłać do robot w twierdzach, a obywatelowi, na wynagrodzenie prawa poddaństwa, w pierwszym zdarzeniu, to jest: przy oddaniu takowego człeka w rekruty, wydać do policzenia kwitacją rekrutką, a w ostatnim sumę, w 1 artykule niniejszego postanowienia naznaczoną.

4) Lecz jeżeli w biegu sprawy odkryje się, że takowy przeciwnym prawu sposobem używający wolności, znajdując się we władaniu obywatelskiem, popełnił inne przestępstwo, za które podpada on pod sąd kryminalny; wtedy, po rozpatrzeniu sprawy, postępować z nim wedle powszechnych ustaw Państwa, i, na mocy wyroku sądowego, skazywać go na to wszystko, na co on w miarę winy swojej zasługiwać będzie.

5) Sprawy o ludziach, poszukujących wolności, na mocy Manifestu o 7 rewizyi za objawienie niezapisanych dusz w majątkach ich panów, odtąd naprzyszłość, w żadnym jakim bądź zdarzeniu, nie powinny się kończyć w Rządach gubernialnych, żaden z takowych donosicieli nie może używać wolności za samém rozrządzeniem Rządu gubernialnego, lecz powinien Sąd dać wyrok o niej wedle praw, jeśli wolność za sprawiedliwy donos rzeczywiście jemu należeć się będzie, i dla tego, jak tylko Rząd gubernialny otrzyma podobny donos, wtedy, wyprowadziwszy podług nie-

go, przez kogo będzie należało, przyzwoitym porządkiem, wysledzenie, ma odesłać potem sprawę dla prawnego postanowienia, do Sądu powiatowego, gdzie, przy jej roztrząsaniu, należy szczególnie zwracać uwagę: a) na regularność donosu i na okoliczności utajenia lub niezapisania dusz; b) na własne donosiciela sprawowanie się, i c) na czas uczynienia donosu, i na przyczyny, które do tego pobudziły; albowiem donos od takiego człowieka poddanego, który sam był użyty do napisania skazek, albo który, będąc uwiadomiony o niezapisanych w rewizyi duszach, nie oznajmił tego, w swoim czasie, obywatelowi lub zarządzającemu majątkiem, nie może dawać prawa na wolność; jeżeli zaś donos uczyniony jest po dopełnieniu, przez samegoż donosiciela, jakiego przestępstwa: wtedy, choćby sprawiedliwy był, donosiciel nie tylko nie podlega uwolnieniu z poddaństwa obywatela, lecz nawet nie uwalnia się od kary, i postępuje się z nim wedle istotnej mocy ukazu 22 stycznia 1724 roku.

Na oryginale własną JEGO CESARSKIEY MOŚCI ręką napisano:

„Ma być podług tego.”

St-Petersburg
19 listopada 1828 r.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

O tém, azali wypada przyjmować do służby cywilney wychowañców tak rzeczywistey, jak i osobistey szlachty?

Rządzący Senat, na Powszechném Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, słuchali przełożoney przez Zarządzającego Ministerium Sprawiedliwości, P. Radcę Taynego, Senatora i Kawalera, Xięcia Alexego Alexiejewicza Dołhorkiego, do należytego wypełnienia N a y w y ż e y potwierdzoney, Opinii Rady Państwa, następującego brzmienia: „Rada Państwa, na połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Rządzącego Senatu względnie zapytania: czy wypada przyjmować do służby cywilney wychowañców, tak rzeczywistey, jak i osobistey szlachty? i porównawszy to zapytanie z istniejącymi ustawami, znalazła, że trzeba w niem odróżnić dwa zdarzenia: *naprzód*, kiedy pochodzenie wychowañca niewiadome, to jest: gdy wychowaniec ten był podrzutkiem lub nie pamięta rodu swego; *potwóre*, kiedy pochodzenie wychowañca wiadome. *W pierwszym razie*, jak na mocy praw dawniejszych, tak i na osnowie ukazu 21 października 1815 roku, wychowani przez rzeczywistą szlachtę powinni iść za wychowującymi, to jest: wchodzić w liczbę ludzi ich poddanych, wychowani zaś przez szlachtę osobistą powinni być zapisywani do liczby włościan skarbowych. *W drugim zaś zdarzeniu*, kiedy pochodzenie wychowañca jest wiadome, powinien on iść za stanem swego oycy; nie prawnie zaś zrodzonych prawdziła istniejące zaciągają do stanu ludzi podatko-

wego. Według tych rozważań Rada Państwa *przez opinią postanowiła*: pytanie: azali mogą być przyjmowanymi do służby cywilney wychowañcy tak rzeczywistey, jak i osobistey szlachty? rozwiązać w sposób następujący: 1) Ci wychowañcy szlachty, których pochodzenie niewiadome, jak na przykład: podrzutki, niepamiętający rodu i nieprawnie zrodzeni, mogą być przyjmowanymi do służby cywilney wtedy tylko, gdy, będąc zrazu wpisani do stanu podatkowego i potem z niego uwolnieni, weyda do jakiegobądź zakładu szkolnego, a po wywieściu z tego zakładu otrzymają, na osnowie istniejących ustaw, prawa na rangę klasyczną. 2) Lecz ci, których pochodzenie jest wiadome, powinni iść za stanem swych oyców, i dla tego, do służby cywilney mogą wchodzić nie inaczej, jak, w ogólności, wedle prawideł, w ustawie 14 października, 1827 roku, postanowionych. Na tej opinii napisano: JEGO CESARSKA MOŚĆ zasła opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa, względem pytania: czy wypada przyjmować do służby cywilney wychowañców, tak rzeczywistey, jak i osobistey szlachty? N a y w y ż e y potwierdzić raczył i rozkazał wypełnić.” *Prezydent Rady Państwa Hrabia W. Koczubey*; dnia 29 listopada 1828 roku. R o z k a z a ł i: na skutek tej, N a y w y ż e y potwierdzoney Opinii Rady Państwa, posłać do wszystkich mieysc urzędowych i osob, dla należytej, do kogo co odnosić się będzie, wiadomości i wypełnienia, ukazy; a do Najświętszego Rządzącego Synodu, do St-Petersburskich i Moskiewskich Rządzącego Senatu Departamentów, i do Powszechnego Departamentów Moskiewskich Zebrania przesać uwiadomienia. Dnia 18 grudnia 1828 roku. (Z Powszechnego pierwszych trzech Departamentów Zebrania).

D. 29 listopada 1828 roku zeszłego, naywyżey potwierdzona została opinia Rady Państwa, o dozwoleniu przyjmować żydów ochrzczonych na postylionów i do innych niższych obowiązków służby pocztowej, oraz postanowione w tej rzeczy prawidła. (*Gaz. Sen. 1828 N. 51.*)

D. 7 grudnia 1828, z Powszechnego Zebrania Departamentów Moskiewskich, o tém, że przedpisanie 7go Departamentu Rządzącego Senatu pod 31 grudnia 1810 roku, względem przedaży majątkow bankruckich, żadney mocy mieć nie może. (*Gaz. Sen. 1828 N. 51.*)

D. 17 grudnia 1828 roku z 1go Departamentu, o dozwoleniu przechodzenia do zgromadzeń miejskich włościanom, którzy byli pod wiedzą Kommissyi budowania w Moskwie świątyni Chrystusa Zbawiciela. (*Gaz. Sen. 1828 N. 51.*)

Teyże daty z 1go Departamentu, o prawidłach względem odbywania spraw w Izbach Powszechney Opieki. (*Gaz. Sen. 1828 N. 51.*)

D. 17 grudnia 1828, z Powszechnego Zebrania pierwszych trzech Departamentów, o nie naznaczaniu odtąd do żadnych obowiązków radcy kolegijskiego Illiczewskiego. (*Gaz. Sen. 1828 N. 51.*)